

ČLANCI

Biskupi prije Strossmayera i glazbeni život crkve u Đakovu

Đuka Marić, Zagreb

Dok sam skupljao građu za prikaz crkveno-glazbenog života biskupskoga grada Đakova o njegovoj sedam i pol stoljeća staroj poznatoj povijesti, naišao sam i na zanimljive podatke o nekim biskupima prije slavnoga Strossmayera, koji su se brinuli baš i za glazbeni život u svetoj stolnoj crkvi. I u ovom kratkom prikazu želim to iznijeti. Nek im je na spomen, a na poticaj nasljednicima. Glazba: sviranje, pjevanje ima veoma važnu ulogu u crkvenom životu Kristovih vjernika. Krist je pjevao psalme na oprosnjoj večeri s apostolima (Mt 26,30). I Njegova Crkva je slavila Boga i obraćala Mu se skladnim pjevanjem i pratnjom nekih glazbala. Od početka, stalno. Kako je bilo u Đakovu prije ulaska Turaka i njihove vlasti ondje, nije nam poznato. Može se samo zaključivati po običaju cijele Crkve. Za vrijeme turske vladavine nije bilo ni crkve, pa ni pjevanja.

No ubrzo nakon toga zapisano je, da je đakovački biskup *Petar Bakić* (1716-1749) nabavio čak orgulje za svoju biskupsku crkvu. Ustanovio je i službu stalnoga orguljaša. Tako je počelo organizirano i redovito spremanje za uzvišenije biskupskog bogoslužja u katedrali. Vježbalo se i pjevalo "po kajdama". Započeo je organiziran glazbeni život.

Antun Mandić (1805-1815) u svojih deset godina vodstva te biskupije pokazao je posebnu poduzetnost u svakom pogledu. Tako je Mandić, uz ostale pothvate, iskazao posebnu brigu i za što bolji pjevački zbor u svojoj stolnici. On je uspio u Beču nagovoriti tada već poznatog i darovitog glazbenika *Jakoba Heibla*, Mozartova šurjaka, da prihvati mjesto i dužnost regensa chori u njegovoj katedrali u malom zabačenom Đakovu. Ovaj se sa svojom ženom Sofijom, sestrom Mozartove Konstanace, odlučio na put i djelovanje u Đakovu. Tu je plodno ostvario svoj zadatak. Tu je umro i pokopan na ovdašnjem groblju. Iznenadio je Beč. A obogatio Đakovo. (O njegovom će djelovanju uslijediti i zaokružen prikaz). — Mandić je za svoje koraliste, s Heiblom povezane pjevače, izgradio i posebne kuće, stanove. I osigurao im pristojan život. I tako ih vezao uz taj provincijski gradić Slavonije. Oni su svakog dana pjevali glavnu misu.

Za glazbeni život sijela biskupije naročito je interesantan biskup *Dr. Pavao Sučić de Pacser* (1830-1834). "Ugarski Hrvat" iz plemenitaške obitelji subotičke. On je god. 1831. primio u klerikat: Strossmayera, Tordinca i Topalovića (da mu prvi bude mlad nasljednikom). — Uz tu posebnost za ovog je biskupa zapisano, da je bio "vrlo dobre čudi i plemenita srca". Divno je djelovao na svu svoju okolinu. No ono najneobičnije je, da je "klerike sâm poučavao u crkvenom pjevanju, pa je mnoge napjeve crkvenih pjesama — osobito božićnih — upravo on donio iz bunjevačkih krajeva u Slavoniju" (*Spomencvijeće iz hrvatskih i slovenskih dubrava*, Matica hrvatska, Zagreb 1900. str. 184.).

Zamislite biskupa, kako se nade među svojim klericima i sam ih poučava koralne napjeve, priučava pjevanju "po kajdama". I tako ih sprema za buduće djelovanje. Oni, kao kapelani i župnici, treba da uče Božji narod lijepom i skladnom pjevanju u crkvi. Pjesma je dvostruka molitva Bogu! — Doista je bio dobar, ovako jednostavan, narodan čovjek taj đakovački biskup pl. Sučić! — Nisu baš svi biskupi tako glazbeno obdareni od Boga!

Josip Kuković (1834-1849), Sučićev nasljednik, a neposredni Strossmayerov predšasnik, doveo je u Đakovo časne sestre. Tako je stvorio novo središte glazbenoga života. Časne sestre su uvijek i svuda bile prve učiteljice sviranja, pjevanja, glazbene naobrazbe mladeži u mjestima, u koja su dospjele. Glasovir, violina, oboa, klarinet, citra i drugi instrumenti učili su se kod č. sestara. — Na dva se mjesta tako u Đakovu slavilo Boga izvježbano i skladno: u katedrali i u crkvi č. sestara uz njihov samostan, kuću maticu sestara sv. Križa.

Takvi glazbeni i za glazbu zauzeti biskupi prije Strossmayera namrli su i njemu oduševljenom za sve lijepo, i posebnu brigu za glazbeni život u njegovoj, prvo staroj pa onda u novoj veličanstvenoj sadašnjoj, katedrali. Nezamisliva je katedrala i svečano biskupsko bogoslužje bez skladnoga i uvježbanog pjevanja te pratnju orgulja i njihov uvodni i otpratni kliktaj "kraljice svih glazbala".

Đakovo je tako, radi boravka biskupa u njemu, imalo mogućnost visokih glazbenih dometa!